

**Eesti
Erametsaliit**

Põllumajanduskoda
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

03.12.2025

Ettepanek riigiplaani koostamisel missiooni esitamiseks

Eesti Erametsaliit koos Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga esitab Kliimaministeeriumile ettepaneku riigiplaani missiooniks. Vastavalt 25. novembril toimunud riigiplaani arutelul antud ülesandele esitavad ministeeriumid 5. detsembril omapoolsed missioonid, mis nad on koostanud koos partneritega. Kuna ministeeriumi poolt ei ole kutset tulnud, siis esitame omapoolse ettepaneku riigiplaani missiooniks ning palume sellega arvestada. Missioon on esitatud kirja lisa.

Lugupidamisega

Kristel Järve
Tegevjuht

Eesti Erametsaliit

Ragnar Viikoja
Metsanduse ja maaettevõtluse
valdkonna juht
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

LISA. MISSIOON

Pealkiri: Looduskaitse konflikti lahendamine

1. Probleemi kirjeldus (Hetkeolukord)

Eestis on juba pikemat aega terav konflikt maaomanike ja looduskaitstajate – nii süsteemi kui ka aktivistide – vahel ning laiemalt ühiskonnas kaasa toonud polariseerumise. Igasugune polariseerumine on aga oht julgeolekule. Riik on lõhenenud ja eesmärgke ei saavutata. Maaomanikud tunnevad, et nende õigusi piiratakse liigselt ning hüvitisi on vähe. Probleemi toetavad faktid:

- Kaitstavate alade osakaal on kiiresti kasvanud, olenevalt andmetest on täna 20,8% nn riikliku kaitse all, tegelik laiem kaitse 27% maismaast ([looduskaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri](#)), sh näiteks rangelt kaitstavate metsade osakaal on 14 aasta jooksul kasvanud enam kui kaks korda: 9,6%-ilt 2010. aastal 19,7%-ni 2024. aastal kogu metsamaast [SMI 2024](#);
- uued EL-i eesmärgid ja regulatsioonid survestavad Eestit kaitsealasid laiendama või piiravad muul viisil maakasutust, mistõttu maaomanike vaates ei ole kaitsealade laiendamine ja õiguste piiramine lõppenud – pigem vastupidi (vt EL [elurikkuse](#) ja [metsa strateegiad](#), [REDD III](#) (direktiiv), [EUDR](#) (määrus), [looduse taastamise määrus](#) jm). Eesti seadused piiravad nt metsamajandamist naabritest rangemalt, kuigi EL looduskaitse regulatsioonid ise ei sätesta konkreetselt keelde või käske, vaid nõuavad tulemuslikku looduskaitset (vt [Riigikantselei tellitud analüüsi](#)). Näiteks [loodusdirektiivi](#) eesmärk ei ole majandustegevuse välistamine, vaid selle viimine kooskõlla elupaikade ökoloogiliste tingimustega ;
- looduskaitsemeetmete tulemuslikkust ehk tõhusust ei ole hinnatud (riigieelarve materjalide kohaselt aastal 2024 oli kaitse tulemuslikkust (sisustamata mõiste) hinnatud vaid 9 alal, võrdluseks 2028 eesmärk kokku 300 ala – [RE mõõdikud](#)), seiremetoodikad ei ole läbipaistvad ning ei anna Eesti ega laiemalt Euroopa metsadele õiget hinnangut ([Mauser et al, 2026, When good forests look bad; Methodological biases in EU conservation status reporting](#)), kaitstakse alasid, kus liiki ennast ei ole nähtud jms, mistõttu jääb sellises ulatuses looduskaitsemeetmete rakendamine põhjendustes ebaselgeks;
- hüvitised ei kata tegelikku kahju – tänane süsteem on liiga range ja paindumatu ning ei ole kaalutud erinevaid võimalusi, sh maade vahetamist (et saaks jätkata tänast eluviisi) ning paindlikke ja majanduslikke-sotsiaalseid vajadusi arvestavat lepinguid looduskaitsemeetmena (vt ka [Riigikantselei tellitud analüüsi](#) ning seda ja muid aspekte, sh [õiguskantsleri sõnavõtte kirjeldavat artiklit ERRis](#));
- looduskaitsemeetmete kavandamisel ei arvestata majanduslike ja sotsiaalsete vajadustega, nii nagu [loodusdirektiiv](#) seda nõuab, muutes rakendamise problemaatiliseks ja kulukaks, sest ei arvestata realistlike võimalustega;

- maaomanike usaldus riigi looduskaitse tegevuse osas on vähenenud: elurikkust soodustavate tegevuste eest saab omanik karistada (kaitsealuste liikide teke = riik võtab maa või õigused), piirangutest saavad teada viimasel hetkel, info registrites ja katastriandmetes on puudulik, looduskaitse ekspertiisivad tekivad nõ „üleöö“.

2. Probleemi mõju

Probleem muudab Eesti ühiskonna polariseerituks ja riigi nõrgaks ning ei aita saavutada erinevaid eesmärgi. Igasugune polariseerumine on aga oht julgeolekule. Mõju on mitmekihiline, osa sellest: maaomanikud tunnevad, et nende õigusi piiratakse, elurikkuse eesmärkide saavutamise asemel võib hoopis kaasneda kahju (looduslikud metsad asendatakse vähem looduslikega, kaitsealused liigid jäävad tuvastamata ja neile ei teki elupaiku juurde jm), julgeoleku kriisis ei saa rakendada maaomanike tegelikku potentsiaali (varustatus, tehnika, inimesed), majanduse konkurentsivõime langeb (tööstus, eksport jms), maapiirkonnast lahkuvad inimesed veelgi, sh piiriäärsetel aladel eesti rahvusest inimeste osakaal võib väheneda (nt Alutaguse kaitseala moodustamine), maaelu traditsioonide tähtsuse langemine (põllumajandus, jahindus, metsandus, kalandus jm).

3. Strateegiline seos

Tegemist on horisontaalse probleemiga. Rahvusvahelised strateegiad: nii elurikkuse, metsanduse kui ka põllumajandusstrateegiatega on tugev seos ehk looduskaitse konflikti lahendamine aitab saavutada enamikke valdkondade eesmärgi. Looduskaitsekonflikt on ka mujal Euroopas, aga eriti suur on see just Eestis. Eesti 2035 aluspõhimõtetest on see seotud demokraatliku ja turvalise riigiga, eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimisega, iseseisva kaitsevõime ja kaitsetahtega, kliimanetraalse riigiga ja kvaliteetse elukeskkonnaga jpm. Eesti 2035 sihtidest on see seotud kõigiga: inimene (tööhõive maapiirkondades), ühiskond (koostöömeelne ja hooliv ühiskond), majandus (maaelu sektorid panustavad oluliselt majandusse), elukeskkond (turvaline ja kvaliteetne keskkond koosloomeliselt, mitte kellegi arvelt) ning riigivalitsemine (usaldus riigi vastu, õigusriik) [Eesti 2035 tegevuskavas](#) hetkel toodud reformidest on seotud reformiga E „Julgeoleku ja turvalisuse tagamine igas olukorras ning kriisideks valmisoleku parandamine“ ning mõneti F „Rohereform“, kuid mitte praegu kavandatuna.

4. Mõõdetav eesmärk (Missiooni siht)

Kasutada saab osasid Eesti 2035 mõõdikuid, sh:

- rahvaarv, sealhulgas väljaspool Harjumaad ja Tartumaad elavate inimeste osakaal;
- tajutud riskid
- kasvuhoonegaaside netoheide
- tööhõives (täpsemalt maapiirkondade tööhõive) osalemine
- hoolivus ja koostöö

- tööjõu tootlikkus
- väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta
- ressursitootlikkus
- elukeskkonnaga rahulolu
- keskkonnatrendide indeks
- usaldus riigi institutsioonide vastu

5. Peamised tegevussuunad

NB! Kuna tegemist on horisontaalse probleemipüstitusega, saab siia lisaks metsandusele koondada ka teisi tegevusvaldkondi. Eesti Erametsaliit esitab vajalikud tegevussuunad eeskätt metsasektori vaates:

- Looduskaitse koos maaomanikega – reform looduskaitstes: maaomanike tegelik kaasamine looduskaitse kolmandate osapoolte asemel läbi lepingute ning koos garantiiga, et loodusväärtuste tekkel jäävad maaomanikule õigused alles.
- Maaomanikele õiglase omandipiirangu hüvitise tagamine: kõigi omandile seatud piirangute kohene hüvitamine maa väärtust (sh mitte ainult otsest, vaid ka riigile looduskaitsest, süsinikusidumist, sotsiaalseid jms väärtusi) arvestades ning maade vahetamise võimaluse taastamine.
- Dereguleerimine erinevates maaomanikega seotud ning maa- ja ressursikasutust piiravates seadustes. Mõju: Kombinatsioonis looduskaitsega positiivne, usaldus riigi vastu kasvab, elurikkus suureneb, investeringud ja majanduse konkurentsivõime suurenevad jm.
- Looduskaitse meetmete tegelik tõhususe hindamine ning seiremetoodikate parandamine, sh EL tasandil õigusloomes, juhendites ja metoodikates paranduste esitamine. Mõju: paremad otsused poliitikate kujundamisel, sh kliima- ja elurikkuse eesmärkide sisuliseks saavutamiseks.
- Toetusmeetmed erametsaomanikele ja metsaühistutele kliimakindlate metsade kasvatamiseks. Mõju: tasakaalustatakse looduskaitsepiirangutest tulenevat majanduslikku kahju ning aidatakse saavutada kliimaeesmärke, partnerlus metsaomanike ja riigi vahel jm.

6. Juhtimine ja vastutus

- Juhtministeerium: [Ministeeriumi nimi]
- Kaasvastutajad: [Teised ministeeriumid, asutused]
- Partnerid: **EEML, EPKK**